

רצים למוסכת

מחלת האקזורים

מסכת ראש השנה

פרק א משנה א

ארבעה ראשי שנים

ארבעה ראשי שנים הם:

באחד בניסן- ראש השנה למלכים ולרגלים.

באחד באלול- ראש השנה למעשר בהמה.

רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים: באחד בתשרי.

באחד בתשרי -

ראש השנה לשנים ולשמטין וליובלות,

לנטיעה ולירקות.

באחד בשבט- ראש השנה לאילן, כדברי בית שמאי.

בית הלל אומרים: בחמשה עשר בו.

למלכים - שנות המלכות של מלכי ישראל מתחילות באחד בניסן (לדוגמה, אם מלך התחיל למלוך בחודש כסלו, עד חודש ניסן זוהי שנת מלכותו הראשונה, ומראש חודש ניסן מתחילה שנת מלכותו השנייה).

ולרגלים - הראשון מבין שלושת הרגלים הוא פסח, שחל בחודש ניסן.

למעשר בהמה - מצווה להקריב עשירית מהבקר והצאן שנולדו לאדם בכל שנה ולאכול את הבשר בירושלים בטהרה (בימינו אין מפרישים מעשר בהמה). אין להפריש מבהמות שנולדו בשנת מעשר אחת על בהמות שנולדו בשנת מעשר אחרת.

לשנים - מניין השנים כפי שמונים בימינו.

ולשמטין וליובלות - איסורי עבודת האדמה בשנת השמיטה והיובל מתחילים מהתורה בא' בתשרי (ומדברי חכמים יש "תוספת שביעית" וחלק מהאיסורים מתחילים לפני כן).

לנטיעה - א' בתשרי הוא היום הקובע לחישוב שנות הערלה של עץ צעיר. עץ שניטע באדמה ונקלט לפחות חודש לפני א' בתשרי, ייחשב בא' בתשרי כעץ שמלאה לו שנה שלמה.

ולירקות - היום הקובע לאיזו שנה הירקות שייכים הוא א' בתשרי: ירקות שנלקטו לפני א' בתשרי שייכים לשנה הקודמת, וירקות שנלקטו לאחר א' בתשרי שייכים לשנה הבאה אפילו אם הבשילו לפני א' בתשרי. לאילן - פירות שחנטו לפני ראש השנה לאילן שייכים לשנה הקודמת ופירות שחנטו אחריו שייכים לשנה הבאה.

חוזרים על המשנה

א. אחד בניסן

1. ראש השנה למלכים:

מלך התחיל למלוך בא' בחשוון. לאחר כמה חודשים תסתיים שנת מלכותו הראשונה?

12	8	2	5
----	---	---	---

2. ראש השנה לרגלים:

עיינו במקורות הבאים והסבירו כיצד יודעים שפסח הוא הרגל הראשון:

דברים טז	במדבר כח-כט	ויקרא כג	שמות יב, א
----------	-------------	----------	------------

.....

ב. אחד בתשרי

1. ראש השנה לנטיעות:

מה ההבדל בין ראש השנה לנטיעות, שחל בא' בתשרי, לראש השנה לאילן, שחל בט"ו בשבט?

מושג בסביבה הדיגיטלית: ראש השנה לנטיעות וראש השנה לאילן

2. ראש השנה לירקות:

עיינו בפירוש וענו על השאלות:

משה זרע בגינה עגבניות בחודש תמוז תשפ"ה. הוא קטף את העגבניות בחודש תשרי תשפ"ו.
לאיזו שנה שייכות העגבניות?

רצים למסכת

• אתגר:

רגע, מה זה בכלל משנה לאיזו שנה שייכים הירקות?

מושג בסביבה הדיגיטלית: ראש השנה לירקות

ג. ט"ו בשבט - ראש השנה לאילן

ראש השנה לאילן הוא בט"ו בשבט. לכן, פירות שחנטו לפני ט"ו בשבט שייכים לשנה הקודמת, ופירות שחנטו לאחר ט"ו בשבט שייכים לשנה הבאה.

אתגר:

על פי שלמדתם במהלך היחידה - מה המשמעות ההלכתית של הקביעה לאיזו שנה שייכים הפירות?

_____.

פרק א משנה ב

בארבעה פרקים העולם נידון

בארבעה פרקים העולם נידון:

בפסח - על התבואה.

בעצרת - על פירות האילן.

בראש השנה כל באי העולם

עוברין לפניו כבני מרון,

שנאמר (תהלים לג, טו):

"היצר יחד לבם,

המבין אל כל מעשיהם".

ובחג נדונין על המים.

פרקים - זמנים בשנה.

בעצרת - חג השבועות.

כבני מרון - ראו בהמשך היחידה.

"היצר יחד לבם, המבין אל כל מעשיהם" - ה' הוא היוצר (הבורא) של כולם,

ולכן הוא יודע את כל מחשבות הלב, ואת כל מעשי בני האדם.

ובחג - חג הסוכות.

מכאמך "טים בדיגיטל"

חוזרים על המשנה

א. בארבעה פרקים העולם נידון:

סמנו את הפירוש הנכון למילים "בארבעה פרקים העולם נידון":

- העולם נשפט בארבע דרכים שונות.
- העולם צריך להמתין לארבעה זמנים שונים בשנה.
- העולם נשפט בארבעה זמנים שונים בשנה.
- העולם מתחלק לארבעה חלקים שונים וכל חלק נשפט בנפרד.

ב. הדברים שנידונים בשלושת הרגלים:

1. מתחו קו בין החג לבין התקופה שלו בשנה, ולאחר מכן המשיכו את הקו לתמונה המתאימה.

על מה נידונים?	התקופה בשנה	החג
	סוף הקיץ ותחילת הסתיו	פסח
	תחילת הקיץ	שבועות (עצרת)
	אביב	סוכות

פרק א משנה ב

ג. כבני מרון:

מה זה אומר ש"כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון"?

הפירוש הראשון הוא ש"בני מרון" הכוונה לצאן (צאן בארמית = אמרנא). כאשר הרועה רוצה לבדוק את מצב הכבשים - הוא מעביר אותן דרך שער, וכך הוא יכול לבדוק אותן אחת אחת. כך הקדוש ברוך הוא בוחן בראש השנה את מעשיו של כל אחד ואחד מבני האדם.

יש עוד פירוש, מעט פחות מוכר, והוא שבני מרון אלו חיילים העוברים לפני המלך והוא בוחן מי מהם מוכן וראוי לצאת לקרב (מרון - מלשון מרות ואדנות), וכך הקדוש ברוך הוא בוחן בראש השנה מי מבני האדם ראוי להיות חייל בצבא ה'.

השלימו את הטבלה:

כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון		
פירוש ב	פירוש א	
		פירוש הביטוי "בני מרון"
		נמשל

נקודה לחיים

אחד הקטעים המרגשים ביותר בתפילות הימים הנוראים הוא הפיוט "ונתנה תוקף"
הנאמר בתפילת מוסף בראש השנה וביום הכיפורים.
אחד החלקים הידועים בפיוט מבוסס על מה שכתוב במשנה:

- כיצד אתם מרגישים בזמן אמירת הפיוט?
- שאלו גם את הוריהם, ואפילו את סבא וסבתא - כיצד הם מרגישים בזמן אמירת הפיוט?